

74-2106  
สุนทรพจน์และปัญหาการเรียนของนิสิตแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



นางสาว กิตติยา จำรัสเลิศสมฤทธิ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-240-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018391 I14556947

MENTAL HEALTH AND LEARNING PROBLEMS  
OF CHULALONGKORN MEDICAL STUDENTS

Miss Kitiya Jumruslertsumrit

A Thesis submitted in Partial Fulfillment of the Requirements  
for the Degree of Master of Sciences

Department of Psychiatry

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-240-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ สุขภาพจิตและปัญหาการเรียนของนิสิตแพทย์ คณะแพทยศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดย นางสาวกิตติยา จำรัสเลิศสมฤทธิ

ภาควิชา จิตเวชศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงดวงใจ กสานติกุล



บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

*ดร.ถาวร วัชรราชภัฏ*

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย  
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรราชภัฏ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

*ดร. กวี สุวรรณกิจ*  
..... ประธานกรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์กวี สุวรรณกิจ)

*ดร. แพทย์หญิงดวงใจ กสานติกุล*  
..... กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงดวงใจ กสานติกุล)

*ดร. อึ้งถาวร*  
..... กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สุจินต์ อึ้งถาวร)



กิตติยา จิวรัสเลิศสัมฤทธิ์ : สุขภาพจิตและปัญหาการเรียนของนิสิตแพทย์  
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (MENTAL HEALTH AND LEARNING  
PROBLEMS OF CHULALONGKORN MEDICAL STUDENTS)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.พ.ญ.ดวงใจ กสานติกุล, 100 หน้า. ISBN 974-581-240-4

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและสำรวจปัญหาสุขภาพจิตของนิสิตแพทย์ว่า มีความสัมพันธ์กับปัญหาการเรียนหรือไม่ กลุ่มประชากรที่ศึกษาเป็นนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 1-3 คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นิสิตแพทย์ที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 296 คน คิดเป็นร้อยละ 70.74 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามทั่วไปและแบบสอบถาม SCL-90 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS ทดสอบค่า Chi-Square และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สรุปผลได้ดังนี้

1. นิสิตแพทย์ที่มีปัญหาการเรียน มีปัญหาสุขภาพจิต ด้านความรู้ลึกซึ้งเศร้า และความคิดหวาดระแวง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นิสิตแพทย์ที่มีปัญหาสุขภาพจิตตั้งแต่ 1 ด้านขึ้นไป มีจำนวน 45 คน (15.20%) เป็นชาย 30 คน เป็นหญิง 15 คน
3. การย่ำคิดย่ำทำ พบมากที่สุดในนิสิตแพทย์ มีจำนวน 27 คน (9.12%) รองลงมาคือความรู้ลึกซึ้งเศร้าและอาการของโรคจิต มีจำนวนอย่างละ 17 คน (5.74%)
4. นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 1 มีการย่ำคิดย่ำทำมากกว่านิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 2 และ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
5. นิสิตแพทย์ที่มีอายุน้อยมีการย่ำคิดย่ำทำมากกว่านิสิตแพทย์ที่มีอายุมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
6. นิสิตแพทย์ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัดมีการย่ำคิดย่ำทำ ความรู้ลึกซึ้งเศร้า ความมั่งร่ำรวยไม่เป็นมิตรและความคิดหวาดระแวง มากกว่านิสิตแพทย์ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
7. นิสิตแพทย์ชายมีปัญหาสุขภาพจิตในด้านอาการของโรคจิต มากกว่านิสิตแพทย์หญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
8. บรรยากาศในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความคิดหวาดระแวง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
9. บรรยากาศในครอบครัว และความสัมพันธ์ของนิสิตแพทย์กับสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความรู้ลึกซึ้งเศร้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
10. นิสิตแพทย์ที่ได้รับค่าใช้จ่ายน้อย (ต่ำกว่า 2,000 บาท) ในแต่ละเดือนพบว่า มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กับความกลัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา.....จิตเวชศาสตร์  
สาขาวิชา.....สุขภาพจิต  
ปีการศึกษา.....2534

ลายมือชื่อนิสิต.....  
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....  
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....



C245095 : MAJOR MENTAL HEALTH

KEY WORD : MENTAL HEALTH/LEARNING PROBLEMS/MEDICAL STUDENTS

KITIYA JUMRUSLERTSUMRIT : MENTAL HEALTH AND LEARNING PROBLEMS OF CHULALONGKORN MEDICAL STUDENTS. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. DUANGCHAI KASANTIKUL, M.D., 100 pp. ISBN 974-581-240-4

The purpose of this research was to study the effects of various mental health problems on academic success among the medical students. The population consisted of 296 (70.47%) first to third-year medical students from the Faculty of Medicine, Chulalongkorn University. The research was carried out through three sets of questionnaires : general, counseling, and SCL-90. SPSS computer program : Chi-Square Test and Pearson Product Moment Correlation-Coefficient were used to analyze the data. The results were as follows :

1. The medical students with academic problems had depression and paranoid ( $P < 0.05$ ).
2. 30 male and 15 female medical students (15.20 %) had more than 1 mental health problems.
3. Obsessive-compulsive was most frequently found among the medical students - 27 students (5.75 %). Depression and psychoticism were the next to be found among 17 students (5.74 %) each.
4. Obsessive-compulsive was significantly found more among the first-year medical students ( $P < 0.001$ ).
5. The younger medical students had more obsessive-compulsive than the older ones ( $P < 0.01$ ).
6. The medical students who were not Bangkok permanent residents had more obsessive-compulsive, depression, hostility, and paranoid than the Bangkok permanent ones. ( $P < 0.01$ ).
7. The male medical students had more psychoticism ( $P < 0.05$ ).
8. The medical students' family atmosphere was related to paranoid ( $P < 0.001$ ).
9. Family atmosphere and the relationship with other family members were related to depression ( $P < 0.05$ ).
10. The medical students getting less than 2,000 baht per month were found to have anxiety ( $P < 0.01$ ) and phobic anxiety ( $P < 0.05$ ).

ภาควิชา ..... จิตเวชศาสตร์ .....

สาขาวิชา ..... สุขภาพจิต .....

ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อผู้บันทึก ..... *จิตเวช* .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... *จิตเวช* .....

ลายมือชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษาอื่น ๆ .....

กิตติกรรมประกาศ



วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง โดยได้รับคำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัยจาก รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง ดวงใจ กสานติกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่าน ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาจิตเวชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอธิการวิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์ ศาสตราจารย์นายแพทย์ บুদ্ধสม มาร์ติน, อธิการีมีอาเคลา พิศุทธิ์สินธุ์ ผู้อำนวยการฝ่ายการพยาบาล และฝ่ายอภิบาล โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ และ มาเซอร์ลอเรตตา ยอแซฟ แซมโบ หัวหน้าสำนักบริหาร วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์ ที่ได้อนุญาติให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาต่อและทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณปิยนาย จำรัสเลิศสัมฤทธิ์, คุณสิริรัตน์ จำรัสเลิศสัมฤทธิ์, คุณพงษ์นรินทร์ รัตนรังสิกุล, คุณปริฉัตร มั่นคง, คุณฉือชัย จิรวินิจนันท์, คุณศิริพร อารีบุญกุล, คุณกัญญา ธัญนันตา, คุณประภา วิเชียรสิงห์, คุณนงคราญ วงษ์ศรี, คุณวันทนีย์ เอกสาโรจน์, คุณเกษม เกษมบุญกิจกุล, และคุณสมลักษณ์ คล่องแคล่ว ที่ได้ให้ความช่วยเหลือให้การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ดำเนินมาด้วยดีจนสำเร็จ

ขอขอบคุณนิสิตแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา และขอขอบคุณพี่น้องที่ได้ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

กิตติยา จำรัสเลิศสัมฤทธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1    บทนำ.....	1
ปัญหาและความ เป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
สมมติฐานในการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	2
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	3
คำจำกัดความ.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	4
2    เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
การวิจัยในประเทศและต่างประเทศ.....	5
สาเหตุของปัญหาสุขภาพจิตของนิสิตแพทย์.....	8
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวัยรุ่น.....	9
ลักษณะของบุคคลที่มีสุขภาพจิตดี.....	16
สาเหตุของการเกิดปัญหาสุขภาพจิต.....	16
สาเหตุของปัญหาการเรียน.....	20
ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวไม่ได้.....	22
การแก้ปัญหาสุขภาพจิตของวัยรุ่น.....	22



สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	<u>24</u>
	รูปแบบการวิจัย.....	24
	ประชากรที่ศึกษา.....	24
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	24
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	27
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	28
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	<u>31</u>
5	สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	65
	สรุปผลการวิจัย .....	66
	การอภิปรายผลการวิจัย.....	71
	ข้อเสนอแนะ.....	77
	บรรณานุกรม.....	79
	ภาคผนวก.....	84
	หนังสือขอความร่วมมือในการออกแบบสอบถาม.....	85
	แบบสอบถาม.....	86
	ประวัติผู้เขียน.....	100



สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามชั้นปีการศึกษา.....	32
2	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามภูมิภาค.....	33
3	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามลำดับการเกิดในครอบครัว.....	34
4	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามอายุ.....	35
5	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามเพศ.....	36
6	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามคะแนนเฉลี่ยสะสม.....	37
7	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามอาชีพของบิดามารดา.....	38
8	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามรายได้ของบิดามารดา.....	39
9	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา มารดา.....	40
10	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามสภาพครอบครัว.....	41
11	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามบรรยากาศในครอบครัว.....	42
12	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามความสัมพันธ์ระหว่างนิสิต แพทย์กับบุคคลในครอบครัว.....	43
13	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามลักษณะของที่พักอาศัย ในขณะศึกษา.....	44
14	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามค่าใช้จ่ายแต่ละเดือน.....	45
15	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามปัญหาของนิสิตแพทย์ในขณะ ศึกษาอยู่.....	46
16	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามบุคคลที่นิสิตแพทย์คิดว่า สามารถช่วยนิสิตในการแก้ปัญหาได้.....	47

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามบุคคลหรือหน่วยงานบริการที่ นิสิตปรึกษาปัญหาด้วย.....	48
18	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามความประสงค์ของนิสิตแพทย์ ที่จะใช้บริการแนะแนว หรือปรึกษาอาจารย์ จิตแพทย์ ถ้านิสิตประสบปัญหา...	49
19	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามเหตุผลของนิสิตแพทย์ที่ไม่มี ความประสงค์จะใช้บริการแนะแนวหรือปรึกษาอาจารย์จิตแพทย์.....	50
20	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามสิ่งที่นิสิตแพทย์คาดหวังว่า ควรจะได้รับหากไปใช้บริการแนะแนว.....	51
21	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามข้อ เสนอแนะของนิสิตแพทย์ ต่อบริการให้คำปรึกษาแนะแนวจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	52
22	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ จำแนกตามความมากน้อยของอาการ ที่เป็นปัญหาสุขภาพจิตทั้ง 9 อาการ.....	53
23	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของอาการทั้ง 9 กลุ่มที่แสดงถึงปัญหา สุขภาพจิตของนิสิตแพทย์ จำแนกตามผลการเรียนหรือคะแนนเฉลี่ยสะสมของ นิสิตแพทย์.....	56
24	แสดงการเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) และค่า $\chi^2$ ของกลุ่ม อาการทั้ง 9 กลุ่ม กับคะแนนเฉลี่ยสะสมของนิสิตกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม เท่ากับหรือน้อยกว่า 2.00.....	57
25	แสดงการเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสุขภาพจิตกับเพศ, ชั้นปี.....	58
26	แสดงการเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพจิตกับภูมิลำเนา, อายุ, และลำดับการเกิดของนิสิตแพทย์.....	59

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
27	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสุขภาพจิตและสภาพครอบครัว, บรรยากาศในครอบครัว, ความสัมพันธ์ของนิสิตแพทย์กับสมาชิกในครอบครัว.....	60
28	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสุขภาพจิต กับที่พักของนิสิตแพทย์ในขณะศึกษา, ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนิสิตแพทย์.....	61
29	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ที่มีปัญหาสุขภาพจิต ในระดับ T-score สูงกว่า 60 จำแนกตามชั้นปี.....	62
30	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ที่มีปัญหาสุขภาพจิต ในระดับ T-score สูงกว่า 60 จำแนกตามเพศ.....	63
31	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตแพทย์ที่มีปัญหาสุขภาพจิต ในระดับ T-score สูงกว่า 60 จำแนกตามคะแนนเฉลี่ยสะสม.....	64